

UIT DE SCHRIFT

De distributie des Geestes.

.... en toebrengring des Geestes van Jezus Christus.

Filipp. 1:19.

Er is een goddelijke distributie van genadegaven ten behoeve van de Kerk van Christus.

Die Kerk wordt, als het strijdleger van haar verhoogden Koning, van Zijnentwege gealimenteerd en van al het noodige voorzien.

Het zal haar nimmer aan iets ontbreken.

En elk militair in deze groote armée, elke krijgsknecht van Jezus Christus, kan er gerust op zijn, dat er, en aan zijn voeding, en aan zijn uitrusting, niets mankeeren zal.

Deze verzorging van het leger des Heeren is nu bijzonder toevertrouwd aan den Heiligen Geest, die immers genaamd wordt de Geest van Jezus Christus.

Hij distribueert uit de schatkamer en uit de wapenkamer des Konings.

Hij heeft de beschikking over de sleutels. Hij bepaalt elk rantsoen. Hij zorgt dat het er is, en dat het komt, waar het wezen moet.

Nu kan ook een aardisch koning, als zijn leger-trein in orde is, zorgen voor zijn soldaten en hen van het noodige voorzien. Eten en drinken, kleeding en wapenen zijn voor een leger onmisbaar. Al zou er een groot aantal helden zijn, om tegen den vijand op te trekken, ze zijn tot machteloosheid gedoemd, als ze niet verzorgd worden met al wat ze noodig hebben.

Doch zelfs de beste voorziening is niet in staat aan de soldaten moed en kracht in te storten, hen weerbaar te maken in den vollen zin, hen op te veeren tot betoon van heldenmoed, noch hen geduldig en standvastig te maken in tegenspoed, en hen, bij nederlagen, voor wanhoop te bewaren.

Maar dat kan de Heilige Geest wel. En Zijn leger-trein kan door geen vijand van de strijd-armée worden losgesneden. Hij heerscht over de vijanden. Als de vijand komt gelijk een stroom, zal de Geest des Heeren de banier tegen hem opheffen.

Hij heerscht ook in de harten der geloovigen om hun weerkracht en veerkracht te schenken en hen te maken tot overwinnaars in den strijd.

Dit alles ligt in den term: toebrengring des Geestes van Jezus Christus, waarvan Paulus hier spreekt.

Deze toebrengring geeft aan den apostel de stellige wetenschap dat alles wat hem in zijn worsteling om het evangelie overkomt, hem ter zaligheid gedijen zal, hetzij door zijn leven, hetzij door zijn dood.

Het gebied der Gemeente (dat immers ook tot het mee-strijden in de vuurlinie behoort!) mag daarbij dienstbaar zijn.

Maar de toebrengring dezer genadegaven geschiedt door den Heiligen Geest.

Toebrengring — het wil hier niet slechts zeggen, dat het door den Heiligen Geest gebracht wordt waar het moet zijn, maar, volgens de oorspronkelijke beteekenis van het woord, evenzeer dat, krachtens getroffen voorziening, alles er is, wat uitgedeeld moet worden.

Dit is dus een zeer duidelijke en tekenachtige voorstelling.

In de schatkamer van Christus zijn vele rijkdommen voor Zijn Gemeente en voor elk Zijner geloovigen. Genade en kracht, wijsheid en licht, troost en hulp, lijdzaamheid en standvastigheid, moed en bezieling, trouw en volharding. En in het goddelijk arsenaal zijn alle wapenen en uitrustingsstukken, die de militia Christi van noode heeft.

De Heilige Geest distribueert dit alles, deelt het uit met wijsheid, en naar gebreken behoefte.

De Geest van Jezus Christus neemt het uit het Zijne, deelt mede en brengt toe.

„Gij zijt opgevaren in de hoogte en Gij hebt gaven genomen, om die uit te deelen onder de menschen”.

Waarom gelooven we zoo weinig dat die vaste regel der Geestesdistributie nog geldt?

Zooals de raven Elia brood brachten, zoo zal elk kind Gods nog heden ten dage naar de trouw van het Verbond ontvangen wat hij behoeft.

Door toebrengring des Geestes van Jezus Christus. Paulus kreeg het zelfs in de gevangenis.

Muren en poorten en sloten kunnen den Geest niet tegenhouden. Ook geketende handen kunnen het rantsoen des Geestes aannemen.

Waarom stellen wij ons vaak aan als armen en machtelozen?

Waarom wanhopen we aan onze verzorging en bewapening?

Waarom zien wij uitsluitend op onzen zwakken moed en onze kleine krachten?

Alsof de Geest de gaven niet brengt waar ze noodig zijn!

Heere, leer het ons vaster gelooven:

Al wat u ontbreekt,
Schenk Ik, zoo gij 'tsmeekt,
Mild en overvloedig.

F. C. M.

KERKELUK LEVEN

Een „nochtans” in verkiezingsdagen.

Prof. Dr Th. L. Haitjema schrijft in het vijfde verkiezingsnummer van „Land en Volk” (Christelijk-Historisch):

TOCH.....

CHRISTELIJKE POLITIEK!

De Wet Gods voor de levensordeningen, dat is per slot van rekening dezelfde Wet, die de Kerk als draagster van het Evangelie verkondigen moet tegelijk met haar boodschap des heils. Zij kan niet het Evangelie der genade brengen, zonder tegelijkertijd de Wet Gods in te scherpen.

En nu is deze Wets-prediking der Kerk ook steeds bezig, als het goed is, deuren open te stooten naar de politieke toepassing der Wet Gods.

Daarin ligt m.i. de rechtvaardiging van allerlei Christelijke actie, van Christelijke politiek, van Christelijk sociale bemoeiingen en van Christelijk onderwijs.

Ons pleiten daarvoor zal dan echter gepaard moeten gaan met groote ingetogenheid. Omdat wij niet vergeten mogen, dat Christendom en Kerk bij al dezen arbeid reeds grootheden geworden zijn op de grenzen van wereldlijke maatschappij-vormingen.

Christendom en Kerk zijn juist dan, wanneer wij de stuwkracht van het Evangelie daar doorheen moeten leiden met het oog op maatschappij en staat, zelf al een stuk „wereld” geworden, vóór wij er erg in hebben. De nood der wereld is haar nood. De zonden der samenleving zijn ook haar niet vreemd.

En daarom kunnen wij, die aan het Evangelie onderworpen willen zijn, ons niet voordoen als de menschen, die met onze Kerk en met ons Christendom gelukkig „binnen” zijn, en nu uitvallen kunnen doen als hervormers der samenleving.

Neen, wij staan, met de wereld, onder éénzelfden open hemel, en wij smeeken om hervorming van Christendom en wereld, van Kerk en maatschappij.

Bij onze ijvering voor „de Christelijke Historische beginselen” slaan wij de oogen omhoog naar Gods bergen, en smeeken om Zijn licht en Zijn waarheid. Om de doorbraak van Zijn Woord, waardoor het Evangelie der Kerk plotseling onder stroom komt, en oneindig hoog uitrijst, tot die hoogte des heils, waar Zijn verlossend Woord als de poolster schijnt.

Tot koersaanwijzing voor de menschen, die als Christenen bekend staan, maar ook voor de menschen, die alleen slechts schijnen te weten van hun plaats in de burgerlijke maatschappij.

Alle legerscharen, — in welke hoeken der samenleving zij ook weggeslopen mogen zijn, en de wapenrusting Gods afgeworpen mogen hebben, — alle legerscharen worden in den wereldnacht, waarin de ééne Poolster des Evangelies licht, opgeroepen tot 's Heeren lof.

Mogen onder de lezers van dit verkiezingsblad zeer velen dien roep verstaan en gehoorzaam „staren op Gods wenk” (Ps. 103:11 berijmd), ook bij het uitbrengen van hun stem!

Pr. Dr TH. L. HAITJEMA.

Het politieke bloed kruipert ook bij Prof. Haitjema, waar het niet kan gaan. Maar zou het niet beter wezen, dat hij het dan ook maar heeltemaal liet „gaan”? Hij zal daartoe zijn barthianisme grondig moeten afwerpen. De man, die eerst Dr K. H. Miskotte liet schrijven tegen de verdediging van de „christelijke politiek”, zoo als die met name in de door Dr H. Colijn en ondergeteekende geleverde bijdragen in den bundel „Jezus Christus en het menschenleven” werd verdedigd, is met een „nochtans” („toch... christelijke politiek”) niet klaar. Alleen ondeskundige lezers laten zich met zulk een opschrift tevreden stellen. De anderen kijken nog eens met attentie naar de niet door Prof. H., doch door mij vet gedrukte woorden uit zijn artikel.

Zij althans zullen daarin herkennen de typische problemenstellingen, waaraan de meeningen van Barth en Brunner zich laten herkennen.

Want is die „wet Gods” ook Gods Woord? Brunner zegt: neen.

Deuren openstooten naar de politieke toepassing? Of zijn er deuren geopend?

Ingetogenheid? Uistekend. Maar niet een „kriticisme”, dat feitelijk de christelijke politiek als christelijke ontkent. Ingetogenheid is binding aan de Schrift.

Op de grenzen van wereldlijke maatschappij-vormingen? De Schrift zegt: midden in die „vormingen”. Maar dan met een eigen aard, zonder dat de kerk zelf een stuk „wereld” geworden is, ook al is ze — voor wat ons deel betreft — „in” deze wereld.

En het Woord (der verlossing) zoo ver af als de Poolster? En zoo onbereikbaar? En zoo onduidelijk? En de verlossing een zaak van zoo verre, buiten deze wereld en dezen tijd liggende diastase?

We zullen ons verblijden, indien „het bloed” der velen, die door de barthianismen van Dr Miskotte en Prof. Haitjema zijn rijp gemaakt voor C.D.U. en N.S.B. en andere groepen, die de christelijke politiek hebben verlaten, in zijn ooren begint te roepen. Wie weet? Maar met een simpel artikelje, dat zijn barthianisme in den schemer zet, brengt hij de afvalligen niet terug. Het debat tusschen „De Nederlander” en „De Standaard” grijpt dieper, dan dit staaltje van professorale woordkunst.

K. S.

„Het verzegelde boek”.

Onverschillig, of men het „Woord Gods” zoo ver van ons af plaatst als de „poolster”, of zoo dicht bij ons brengt als „ons eigen binnenste”, steeds zal aan de

„letter” het crediet worden opgezegd. Want de letter is dichterbij dan de poolster, en is ook nooit „in ons”; ze ligt nu eenmaal „voor ons”, maar dan binnen ons bereik. Gelijk dan ook Mozes, later door Paulus aangehaald, tot haar lof zegt: nabij u is het woord, om dan daarna te juchten: in uw mond (ge kunt er in sociaal verkeer mee werken), en in uw hart (ge kunt den inhoud er van door het geloof aanvaarden, en er over nadenken, het van buiten leeren, enz.).

In dit niet-eeren van de letter, in dit tegenover elkaar plaatsen van het (ongeschreven) Woord Gods en de (geschreven) (bijbel)letter komen dan ook samen zoowel degenen, die met Barth het Woord ter hoogte van de poolster plaatsen (op hun standpunt nog veel te dicht in de buurt, m.i.) als diegenen, die met de mystiek van alle eeuw het Woord in het hart des mystieken menschen besloten achten. Zij gelooven, dat wat in menschentaal, in letters, geschreven staat, nimmer de waarheid Gods uitdrukken kan; wat in de letter een tegenstelling, en dus onaantvaardbaar zou moeten heeten, is toch bij God werkelijkheid. Men moet dan ook gelooven aan de „coincidentia oppositorum”, d.w.z. aan het (bij God, in de gebieden der goddelijke werkelijkheid) bij elkaar komen van de tegenstellingen, van stelling en tegenstelling, van spreuk en tegen-spreuk, van ja en neen. Ja en neen zijn maar gebrekkigheden van menselijke begripstaal; de werkelijkheid, die Goddelijk is, laat ze samenvallen.

Eén dergenen, die op markante manier aan deze meening uitdrukking gaf, was, in de middeleeuwen, Cusanus. En omdat de reformatoren er heel wat mee te stellen hebben gehad, en men vandaag ons weer aan poolster of aan hart de werkelijke plaats van Gods Woord demonstreeren wil, is het goed, daarop te letten.

De door Cusanus weer aan de orde gestelde kwestie der „coincidentia oppositorum” heeft na hem velen bezig gehouden, zoowel in den tijd, die aan de reformatie voorafging als in de periode, die er onmiddellijk op gevolgd is. Met name de spiritualisten van onderscheiden slag hebben door dezen terugkeer naar de al heel oude leer der coincidentia oppositorum getracht, de reformatie te verbinden met de mystiek der middeleeuwen. De reformatie had den bijbel in het middelpunt geplaatst, maar nu trachten de spiritualisten den bijbel op zoodanige wijze te interpreteren, dat men het z.g. „inwendige licht” in de kerk een plaats kon geven, en althans in het leven der „vroomheid” kon behouden, zonder de Schrift (en daarmee de letter) te moeten sluiten buiten de kerk. Men sloeg den weg weer in, die ook reeds ettelijke malen vóór de Reformatie gevolgd was. De „rationeele” kennis, die zich óók met den bijbel kon bezighouden, werd gezien als, nu ja, wel een voorbereiding voor de „mystische” kennis, welke de tegenstellingen tusschen „ja” en „neen”, al waren ze dan ook zwaarigheden voor het denken, en al stonden zij vaak onverzocht tegenover elkander in de Schrift, kon verbinden in en door de mystische intuïtie. Zoo is bekend geworden de strijd der Lutherschen tegen Sebastian Franck (1499—1542), tegen de wederdoopers, tegen Valentin Weigel (1533—1568), tegen wien ook Johannes Hoornbeek in 1641 een mooi boekje het licht deed zien.

Wat Sebastian Franck betreft, de bekende tegenstelling tusschen reflecteerd denken en mystische intuïtie is ook voor hem kenmerkend. God is niet te bereiken langs de z.g. kanalen der menselijke rede, en ook al niet door de middelen der genade, (kerk en sacrament), doch alleen „ohne Mittel”, d.w.z. zonder middel, onmiddellijk. De waarheid „in” ons staat tegenover de „letter” en tegenover den grammatischen zin van het bijbelwoord. De „letter” is ons ongeluk; ze is een zeker, een onmiskenbaar teken van den Antichrist. De „geestelijke” mensch komt dan ook de letter te boven; en doet dit juist, wanneer hij opklimt tot de „Uebergegensätzlichkeit”, d.w.z. tot dat niveau van goddelijke realiteit, waarop de tegenstellingen (waarvan de letterspraak steeds weer handelt) overwonnen, te boven gekomen zijn.

Op dit laatste punt moeten we hier even nader ingaan. Want Franck is slechts langzamerhand tot deze typisch mystische „Uebergegensätzlichkeits-gedachte” doorgedrongen. Aanvankelijk dacht hij nog heel anders. Nog in 1528, staande aan het begin van zijn schrijversloopbaan, gaf Franck een vertaling van Althamers „Dialoge”, waarin deze trachtte de z.g. tegenstrijdige bijbelteksten te harmoniseeren. In dit geschrift had Althamer zich gekeerd tegen Hans Denk. Deze laatste had uit het bestaan van tegenstrijdigheden in de Schrift geconcludeerd, dat niet de letter, maar alleen de Heilige Geest leermeester kon zijn. Later echter gaat Sebastian Franck zelf over tot die grondgedachten van Hans Denk, in welke bestrijding hij Althamer eerst had bijgestaan. Typeerend is in deze zijn geschrift „Das Verbumschicht mit siebenn Sigeln verschlossenen Buch” (het met zeven zegelen toegesloten boek), waarin telkens spreuk en tegenspreuk, deel en tegendeel, op de wijze van de beide cherubs op de ark zijn beschouwd).

In dit boek geeft de mystische spiritualist zich rekenschap van zijn verhouding tot de Schrift. De Schrift immers, in de middeleeuwen verwaarloosd, was door Luther en de Reformatie weer op den voorgrond gebracht. Zij scheen door haar „letter” den vrijen „geest” der mystiek tegen te houden. Daartegenover nu zocht de mystiek zich op twee manieren te verdedigen. De Schrift werd óf als „papierne paus”, die alleen voor scholastici goed was, gescholden, óf ze werd, als men dat niet wilde, verheerlijkt, maar dan onder deze beperking, dat zij slechts leermeesteres was in de propaedeutica, waarin de leerling-mysticus zich (nog maar

voorberei-
der zonder
tijkheid op
de Schrift
maar toch
de mysticus
dien immer
treden moe
beleving he
de letter ni
feitelijk de
digheden”
cus (dit laa
te verheffen
nog n o o d
stelde no
maar de
die tegens
te verbind
en was zoo
uitgeleid.

In deze r-
boek. De H
hof, waarin
doch een g
„Diser Ro-
zaun desz
verzeunet,
Woord Go-
letter. Er i
de eerste v
rusten in
letter). Fr
volgens v
als het w
aan ieman
schrift kal
uit Jesaja
een zegen
het bedoe
hij „in de
kan daarn
gestelde b
cideeren i
licht mist,
heden onv
gif en ven
zijn leerli
gorieën. O
1 Cor. 14:
in „brabb
gedaan, a
eigenlijk
dergelijke
schap met
Theologia
Maar al
als miske
op het se
deering v
Haitjema
deze ding
mysticus
stellingen
anti-geref
de „orden
en deze
niet.

De aan

In ons
Rotterdam
de verrie
ter zake
meerdeli
tegen en
voegden
dammer”
conclusie
„De Rotte
geen offi
ons voor
wisten, d
werd, en
einde aan
moet te l
tie” later
met de l
Intusse
warden l
terdamm
schrijft l

In h
is en d
de vol
hier o
„Na
Direct
miek,
dat die
lege va
inhoud
van be
Het
der Vi
hun in
veroor
geheim
discrei
heel o